

Als dit blijft doorgaan, wat dan?

Tot ver in november konden de bijen nog dagelijks uitvliegen. Er werd zelfs nog stuifmeel gehaald. Stuifmeel van januari tot in november: uitzondering of het toegroeien naar regel? Als we ons tot de bijen beperken vraag ik me af welke invloed het zal hebben op hun gedrag. Uit proeven genomen in vliegkamers is gebleken dat de toename en afname van de legcapaciteit van de koningin is gekoppeld aan het toe- en afnemen van de daglengte. Als de bijen vasthouden aan deze regel is er weinig aan de hand. Maar als er tot laat in het jaar vers stuifmeel wordt verzameld en amper twee maanden later de eerste voorjaarsbloei is of haar winkeltje al weer opent voor bijenbezoek, wat dan? Blijven de voedsapklieren van werksters dan geactiveerd met als gevolg een bijna voortdurende bron van voedsel voor de koningin met wellicht broed het jaar rond?

Overpeinzingen bij varroabestrijding

We praten over onze bijen maar wat overheerst is 'als dit' en 'als dat'. Zoveel weten we er dus ook weer niet van. Ik heb nog een vraagteken in de aanbieding. Een oxaalzuurbehandeling tegen de varroa is het meest effectief als er geen broed in een volk aanwezig is. In hoeverre komt deze behandeling in de knel als er voortdurend broed aanwezig mocht zijn? Over oxaalzuur gesproken. Vorig jaar december zijn alle volken op Terschelling door twee ambitieuze imkers met oxaalzuur behandeld. Ondanks dat werden bij een aantal volken in de zomer veel mijten geteld. Het bleken voornamelijk de volken te zijn die als eerste waren behandeld. Waarschijnlijk is bij het gereed maken van het mengsel het 'schudden voor gebruik' achterwege gebleven. Iets om te onthouden.

Ik had nog een paar setjes van het bestrijdingsmiddel Apiguard en na het afvoeren tegen het eind van september kreeg elk volk een bakje op de raten van de bovenste broedkamer. De dekplank kwam tijdelijk op een lege honingkamer te liggen en daarop het dak. De temperatuur haalde gelukkig dagelijks de vijftien graden, hetgeen nodig is voor een goede werking van Apiguard. Bij het verwisselen van de bakjes veertien dagen later en controle van de bodemla schrok ik van het aantal gevallen mijten. Tellen was ondoenlijk. Mijn bijenmaatje gebruikte mierenzuur en had hetzelfde resultaat. Bij de volgende controle veertien dagen later was het aantal mijten op de lade gering. In december toch maar weer een oxaalzuurbehandeling en dan kan het resultaat van de voorafgaande apiguard- en mierenzuurbehandeling worden vergeleken.

Een oppepper

Maar goed, het is nu januari. De dagen zijn kort, de nachten lang, het weer is de laatste jaren anti-winters om niet te zeggen miserabel en dat zal nu ook wel zo zijn. Bij de bijen valt niks te beleven en in de schuur of garage is het te koud om te klussen. Kunstraat inzetten heeft ook nog geen zin. Bij zo'n gedachtegang is een oppepper op zijn plaats. De een zoekt dat in een 'Beerenburg', de ander leest zijn aantekeningen van het afgelopen bijenjaar nog eens door en een derde doet het beide. In het verenigingsblad van de imkervereniging Varsseveld kwam ik een hoogzomertopper tegen en die wil ik u in deze donkere dagen niet onthouden. 'Begin september, einde heidedracht, controle bijenvolk. Ik wilde de bovenbak opzij zetten om de onderbak eerst te gaan bekijken en drie verkleinblokken daar te gaan vervangen door uitgebouwde ramen. Ik wrikte de beitel onder de bovenbak en kreeg hem met moeite omhoog. Het tillen lukte gewoon niet. De bak leek wel aan de onderbak te zijn vastgespijkerd. Wel drie keer verplaatste ik mijn handen om optimale greep te krijgen en met veel moeite wist ik de bak naast de onderbak te zetten. Ik werd wel nieuwsgierig. Zo'n zware bak had ik nog nooit getild. Ik haalde een kantraam omhoog. 'Hallo zeg', mompelde ik, hallo, van onder tot boven verzegeld en ... aan twee kanten. Het volgende broedraam zag er hetzelfde uit. Het derde en vierde raam idem dito. Het vijfde raam zat eveneens vol met verzegelde celletjes van dakgoot tot maaiveld. Maar geen broed! Het zesde raam bevatte broed, een vuistgroot rondje aan beide kanten van het raam. Dit raam liet ik maar hangen. Het zevende tot en met tiende raam zaten eveneens praktisch vol. In de onderbak zat wel wat broed, maar niet veel. In de schuur heb ik de raampjes gewogen. Samen 19,5 kilogram. Er belde een imker aan de deur. Hij had Apistan en invertsuiker nodig en dan ga je

even naar het depot. 'En', vroeg ik, 'hoe was het op de hei?' Hij had met zes volken op de hei gestaan en vertelde vol trots dat hij 24 kilo honing had geslingerd. 'En jij?', vroeg hij, 'nog wat geslingerd?' 'Mijn volk heeft in haar eentje 26 kilo opgehaald', zei ik. Zwijgend rekende hij af en vertrok, aldus Frans van Tongeren. (Geweldig Frans. Raampjes die gezamenlijk 19,5 kg wegen en 26 kg honing opleveren).

De verborgen wereld van een volk met eierenleggende werkbijen

In BIJEN van september vertelde ik u over Dr. Mangum in Amerika die het gedrag bestudeerde van eierenleggende werkbijen (EWB) in een al lange tijd moerloos volkje. Het volkje bezette nog twee raten. Op een ingehangen stukje raat met open broed werden geen redcellen aangezet. Conclusie: de bijen voelden zich niet moerloos. Laten we nu het verhaal van Dr. Mangum vervolgen. 'Als de bijen zich niet moerloos voelen dan zullen ze elke vreemde koningin onmiddellijk doden. Ook dat wilde ik in het kader van het onderzoek vastleggen. Uit een ander observatievolkje haalde ik een leggende koningin en zette haar op een raat van het volkje met EWB, zonder gebruik van moerhuisje of andere beschermende maatregel. De koningin liep rustig over de raat alsof er voor haar niets was veranderd. En de bijen? Er was bijna geen vijandig gedrag! Een aantal onderzocht haar met de sprieten. Af en toe klom een bij op haar rug en boog het achterlijf om haar heen alsof ze wilde steken, een typische houding die aan het inballen voorafgaat. Maar daar bleef het bij. Na een dik kwartier heb ik de koningin weer in haar eigen volkje teruggeplaatst. De volgende dag herhaalde ik de proef met een andere leggende koningin. Het resultaat was gelijk, nauwelijks vijandig gedrag van de bijen t.o.v. de koningin. Er ontstond zelfs hofstaatgedrag rond de koninginnen. Beide koninginnen waren bevrucht en legden actief eitjes. Mijn volgende vraag was hoe de bijen zouden reageren als ik een onbevruchte koningin zou invoeren. De volgende dag nam ik de proef op de som. Normaal gesproken wordt een vreemde onbevruchte koningin binnen de kortste keren gedood, maar wat gebeurde er? Er was meer agressief gedrag van de werkbijen t.o.v. de bevruchte koninginnen, maar ze werd niet ingebald en mijn indruk was dat ze zeker zou worden geaccepteerd.' Begrijpt u het nog? Een volgende maal zetten we alles nog eens op een rijtje en proberen tot een conclusie te komen.

Het weer in januari

Voor het midden van het land geldt voor de periode 1971-2000 als normaal: 52 uren zonneshijns, 67 millimeter neerslag en een gemiddelde maximumtemperatuur van 5,2°C.

Januarimaanden					
Jaar	Zon	(uren)	Neerslag (mm)	Max.temp	°C
2000	N		N	+	(6,6)
2001	+	(72)	N	N	
2002	+		N	+	(6,7)
2003	+	(72)	N	N	
2004	++	(92)	-	++	(7,7)

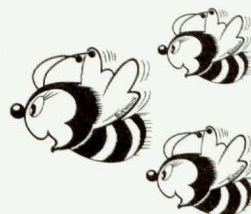
Geraadpleegd

Tongeren, Frans van, Terug van de heide; De Vliegplank 10(4): 008(1999)

Mangum, Dr. Wyatt A., The Unseen World of Laying Workers; The American Bee Journal 44(11): 841 (2004).

advertentie

IMKERSHOP 'HET BIJENHUIS'

Een imker met verstand
wordt bij Het Bijenhuis vaste klant

Voor snelle bestelservice

tel 0317 422 733

fax 0317 424 180

e-mail bijenhuis@vbbn.nl

Grintweg 273

6704 AP Wageningen

online winkelen bij www.vbbn.nl